

Kirjoita selvästi jokaiseen vastauspaperiin:

- Kurssin koodi, päivämäärä, kokeen tyyppi (Tentti)
- Opiskelijanumero + kirjain
- TEKSTATEN sukunimi ja kaikki etunimet
- Koulutusohjelma ja vuosikurssi
- Nimikirjoitus

Vastausohje: Vastaa lyhyesti ja ytimekkäästi, mutta perustele ratkaisusi (paitsi tehtävässä 1). Pelkkä lukuarvo vastauksena ei anna pisteitä. Kokeessa on 4 tehtävää, jokaisesta saa 0–6 pistettä.

Sallitut apuvälineet: Laskin, Mellinin tilastolliset taulukot, ja a4-muistilappu (käsinkirjoitettu, tekstiä vain toisella puolella, oikeassa yläkulmassa opiskelijan nimi)

1. Ovatko seuraavat väittämät totta? Vastaa **1** = Totta, **x** = Vastausta ei tunneta annettujen tietojen pohjalta, tai **2** = Tarua. (1 p/kohta)
  - (a) Havaitun aineiston $x = (x_1, \dots, x_2)$ mediaani on suurempi kuin alakvartiili.
  - (b) Tilastokokeen mallinnuksessa käytettävän satunnaismuuttujan X odotusarvon μ ja siihen liittyvän otoskeskiarvon $m(X) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n X_i$ varianssit ovat yhtä suuret.
  - (c) Jos pohjaoletukset pitävät paikkansa, niin kiinnostuksen kohteena olevan parametrin luottamusväli on satunnainen väli, joka peittää kyseisen parametrin (tuntemattoman) todellisen arvon valitulla todennäköisyydellä.
  - (d) Testin p -arvo tarkoittaa todennäköisyyttä, jolla nollahypoteesi on tosi.
  - (e) Oletaan, että aineistosta laskettu 99%-luottamusväli eräälle parametrille θ on $(3.14, 4.27)$, missä parametrin θ estimaattori on normaalijakautunut. Silloin nollahypoteesi $\theta = 3$ jää voimaan, kun käytetään 1% merkitsevyytasoa.
  - (f) Tarkastellaan kaksiulotteista satunnaisilmiotä, jota kuvataan satunnaisvektorilla (X, Y) . Oletetaan, että olemme keränneet 100 riippumatonta havaintoa $(x_1, y_1), \dots, (x_{100}, y_{100})$. Jos havainnoista koostuvaan aineistoon sovitettu regressiosuora on vaakasuora, niin satunnaisvektorin (X, Y) komponentteja X ja Y voidaan pitää (lähes) riippumattomina.

Vihje: Ole erityisen huolellinen.

2. Tutkitaan suomalaisten halukkuutta liittyä NATO:on. Poimitaan Suomen väestöstä yksinkertainen satunnaisotos, jonka koko on 3000. Otokseen valituista henkilöistä 1273 kannattaa liittymistä ja loput vastustaa.
  - (a) Määritä satunnaismuuttuja yksittäisen henkilön mielipiteen mallintamiseksi, kun oletetaan, että kaikki ovat joko puolesta tai vastaan.
  - (b) Jos tehdään useampia yhtä laajoja kyselyitä, niin miksi otoksista laskettujen NATO:a kannattavien suhteellisten osuuksien jakaumaa voidaan arvioida normaalijakaumalla? (Lyhyt, 1-2 rivin sanallinen selitys riittää.) (1 p)
  - (c) Laske otokseen perustuva 95% luottamusväli NATO:a kannattavien suhteelliselle osuudelle. (3 p)